

Genius loci

A negyvenes éveiben járó férfi szeme vöröslött a fáradságtól, miután végigjárta az üresen kongó épület szintjeit. Ellenőrizte a biztonsági rendszer beállításait, majd főzött egy kávét. Mohón szívta magába a koffein illatát, és lehunyta szemmel lazított egy percet. Hiányzott a szerelme. Elérhetetlenül távolinak tűnt most a nő, és véget nem érő, hömpölygő folyamnak a munka, amiben fuldoklott a hivatal bezárt világában.

A telefonjáért nyúlt, mely mintha a teste tartozéka lenne, a mellkasán domborodó zsebből villant elő.

- Szia, édes! Ma este ne várj, egy rakás ügyön dolgozom egyszerre. Ma sem tudtam a témámmal foglalkozni, mert folyton megzavartak. Annyian jöttek hozzánk, hogy a bejáratnál az utcáig álltak. A sok fafej képes volt órákig várni, pedig mindent intézhetne a neten. A 21. században vagyunk, a hivatali épületeket akár be is lehetne zárni!

Indulat fűtötte szavaitól visszhangzott az üres ház, és amikor befejezte, éles kontrasztként kísérteties csönd ült meg a teret. Felfrissülve a kávéból és a kiadott feszültségtől, beült a gépekhez, és a munkájába feledkezett. Szünet nélkül, hosszú órákig dolgozott. Sebesen zongoráztak ujjai a klaviatúra billentyűin. „Kivételes időket élünk. A technológiai fejlődés olyan határárához értünk, amikor az elektronikus csatornák a társadalom működésének minden vetületét képesek irányítani.” A magány csendjébe szövődő szimfónia, a gépek monoton bűgása, a billentyűzet ütemes csattogása, az egér éles kattogása eltompította érzékeit.

„A modern kor emberének nem kell lemondania arról a kényelemről, amit a széles rétegek számára elérhető technika kínál. Megjósolhatatlan, hogy e folyamat hová vezet, de az bizonyos, hogy a jövőben nem lesz szükség a hagyományos intézményekre.”

Amikor a gép szólója következett, az elfáradt agy kikapcsolt, a test az asztalra bukott, és öntudatlan álomba zuhant.

Hideg áramlat ébresztette, mely a lépcsőházból jött. Döbbsen látta, hogy egy különös fényben álló alak közelít felé. Mindent bezárt, a riasztót élesítette, lehetetlen, hogy oda bárki bejusson. A félelmén hamar felülkerekedett az a férfiakra jellemző makacs bátorság, ami a veszélyes dolgok gyors megértésére, és azonnali cselekvésre ösztönöz. Felugrott helyéről, és érces hangon kiáltott az idegenre:

- Ki vagy, és hogy jutottál be az épületbe?

Az alak derűs nyugalommal nézett vissza rá, és sejtelmes mosollyal válaszolt.

- Én kezdetektől fogva itt vagyok. Nézz csak meg!

A férfit a félelem és a kíváncsiság ellentétes erői hajtották hol közelebb, hol távolabb az idegentől, és ahogy vizslatta, legnagyobb megdöbbenésére mindig másnak látta. Még azt sem tudta eldönteni, hogy nő vagy férfi az illető.

- Megörültem! Biztosan a sok munka, meg a stressz. Már képzelődöm is.

Végzett egy fejkörzést, megdörzsölte szemeit, és biztos volt abban, hogy eltűnik a jelenség. Csalódnia kellett, mert az továbbra is ott volt, beszélt hozzá, miközben folyamatosan változtatta külsejét.

- A világon minden élő és élettelen változik. Ahogyan az embereket formálja a közöttük működő erő, a kapcsolat, úgy bennem is felfedezhetsz minden formát és minden eszmét, amit a korok, és az itt megforduló emberek hagytak reám.

Egyszerre önmagát látta huszonéves zöldfülűként, majd az évek alatt korosodó férfiként, végül saját tükörképével állt szemben. Ez már sok volt józan eszének. A szellemalak nem kímélte, játékos kedvvel, szabadon járt-kelt a vastag falak között, és magyarázott.

- Hosszú életet szántak nekem születésemkor, száz, kétszáz, vagy tán még számosabb éveket. Többet láttam már nálad, és utánad is itt leszek még. Örülhetsz hát, hogy kedvem támadt tanítani téged, mert úgy látom, most nagy tévedésen dolgozol.

Az abszurd helyzet érzékelésén is felülemelkedett a férfi önérzete, és dühödten förmedt az idegenre:

- Mi keresnivalód van itt?

- Eredendő jogom, hogy jelen legyek.

A férfi szeme cikázott a teremben, valami technikai eszköz után kutatott, és kényszeredetten felnevetett.

- Valaki szórakozik velem? Hogy kerülhettél ide?

- A szellem sajátja, hogy kiterjedése és áradása végtelen, időn és téren áthatol, tanítja a jelent a múlt példáiból, és a jövőnek mutat irányokat. Magad is láthatod majd. Felruházlak téged világom kiváltságaival.

A fantom most gyermeki alakjára váltott, és az épület előtt álló öreg gesztenyefához futott. A virágzó fa koronájáról fényes fonat szállt alá. Az aranyló szálon függően kapaszkodott felfelé, a férfit vitte magával.

- Az idő vonalán haladunk. Létezésem kezdetének vagyunk tanúi - mondta.

A jelenlegi irodaház helyett a hajdani egyszintes épület vált láthatóvá. Az alagsori ablakok még kisebbek voltak, és mindegyiket durva rács csúfította. A férfinak eszébe jutott, hogy ez a része a háznak mindig hideg, még a nyári melegben is borzongatóan hűvös. A falak egyszerre áttetszővé váltak, és tisztán látszott, mi történik benn.

- Mi a fene ez! - kiáltott fel a férfi, és iszonyat ült ki az arcán.

A rácsok mögött bilincsbe vert embert kínoztak. Könyörtelen, üres tekintetű egyenruhások lökték, vágták, ütlegelték a szerencsétlen alakot. A férfi a borzalom minden fájdalmát magán érezte. Látta kiömlő vérét, repedt dobhártyája kínzó lüktetésén át is hallotta a terror üvöltését. A szellem követte őt a tapasztalás örvénylő sodrásában, tömegek vergődését mutatta be, vérző sebeket szerezve láttatta a sok áldozatot. Végül megelégedve a szenvedést, feloldotta a kegyetlen bűbájt. A férfi zihálva, kidülledt szemekkel meredt a szellemre, aki távolba révedő tekintettel folytatta.

- A világon működő sötét erők itt is megidéztek az embert ember ellen uszító bűn démonát. A terror árnyai a maguk torz igazsága szerint cselekedtek, vagy aljas lelkük vágyait szolgálták. Ittlétüket igyekeznek kitörölni az emlékezet, gonosz nevük még ma is suttogó félelemmel hangzik el. Sok időbe telt, amíg begyógyultak a sebeim.

A férfi még mindig vacogott a félelemtől és az átélt fizikai fájdalmaktól, csak nézett maga elé, és bámulta az elé táruló újabb képeket. Az épület fokozatosan átalakult, a rácsok eltűntek, a napfény szabadon áradt be az ablakokon. A lélegzete is könnyebbé vált, arcán örömteli mosoly jelent meg, mert az öreg gondnok állt most mellette, akinek távozása szomorúsággal töltötte el, de most itt állt, és mesélt.

- Ennek az épületnek sok éven át viseltem gondját. A hatvanas években a városi rendőrség működött itt, majd a megyei tanács költözött ide, utána a pedagógiai intézet helyszíne lett. Az itt dolgozó tanárok közül többen jó barátaim lettek. Tudás, jó szándék, elhivatottság, és ami e falak között ritkaságnak számított, vidámság

jellemezte azt a légkört, amit meghonosítottak. Emberközpontú szellemi műhelyt, és az egész térség számára meghatározó közösségi teret alakítottak itt ki.

Hirtelen az épület fölötti felhőből egy reverendás pap formálódott, aki prédikálni kezdett.

- Az elkövetett bűnök jóvátételéhez idő szükségeltetik. A vezeklés lehetősége is kegyelem. A tökéletességre törekvő szellem számára az elfogadható út csak az igazságosság, a szabadság, és a humánus által vezérelt lehet.

A férfi tátott szájjal figyelte az eseményeket, de nem volt ideje értékelni a látottakat, mert a gondnok folytatta:

- A kilencvenes évektől látványos fejlődésen esett át az épület, egy szinttel magasabb lett, és szürke színei napsütötte, meleg árnyalatokra változtak. Tömegek jártak ide munkáért, támogatásért, tanácsért, sokan már csak megszokásból is. A környéken nincs is olyan család, amelyiknek valamikor ne lett volna dolga a munkaügyi központtal. Voltak, vannak és lesznek is olyan időszakok, amikor sokak számára ez jelenti a legfontosabb hivatalt.

Minden eltűnt, és a férfi most az épület előtt találta magát. 2020 áprilisában járt. A bolond hónap szeszélyes időjárása jeges esővel csapkodta arcát. Egy volt a munkanélkülivé vált emberek között. Ugyanazt érezte, amit bárki közülük: a létbizonytalanság kétségbeesését, a félelmet a kiszámíthatatlan jövőtől, és a vágyat valami biztatás, valami ígéret iránt. Fázott teste, lelke. Ott állt a ház előtt, melyen nem léphetett be szabadon, csupán egy ablak nyílásán át válthatott szót az emberrel, akitől szorongató helyzete megoldását remélte. Előtte ágaskodott a saját maga által készített óriási tábla, amire precíz gondossággal írta össze az elektronikus ügyintézés lépéseit. Most sem talált hibát rajta, mégis várta a sorát, hogy bejuthasson az épületbe.

A ház volt a menedék. A házban melegség volt. A házban érző emberi szót, biztatást és hitet remélt. A ház jelentette a mindennél fontosabb biztonság ígéretét.

Kicsorduló nyála és teste hideg verejtéke ébresztette fel. Kinn hajnalodott. Volt még pár csendes órája a nyugodt munkához. Megmosta arcát, főzött egy kávét, és írt egy üzenetet:

„Jó reggelt, édes! Remélem, jól aludtál! Sokáig dolgoztam, és zavaros dolgokat álmodtam. Várom az estét.”

Azután átfutotta készülő előadását: Hogyan tovább a veszélyhelyzet után?

„Kivételes időket élünk. A technológiai fejlődés olyan határárához értünk, amikor az elektronikus csatornák a társadalom működésének minden vetületét irányítani képesek. Megjósolhatatlan, hogy e folyamat hová vezet az intézmények működésének fejlődésében.”

A felkelő nap sugara az ablakon át a szemébe világított. A gesztenyefa lombjai között egy vastag madzagot lebegtetett a szél, melyet a napsugár színaranyra festett. Álmélkodva nézte a fénylő jelenséget, ami a tavaszi széllel integetve szállt tovább. Rácsodálkozott egy pillanatra, majd friss lendülettel folytatta az írást.

„Sosem szabad megfeledkeznünk arról, hogy a mi munkánkban a technika lehetőségeinek széleskörű alkalmazása csak eszköz, és nem a cél. Az elektronikus ügyintézés korlátlan lehetőségei csak a választás szabadságát jelenthetik, de mindenkor biztosítani kell az ember-ember közötti közvetlen kapcsolat lehetőségét, ami csak a korszerű technológiával felszerelt, de a humánus szellemében működő intézmények fenntartásával biztosítható.”

Ahogy hazafelé indult, rajta felejtette a szemét a tisztas megélt virágzó gesztenyesoron, mely az épület előtti utcát díszítette. Még sosem látta ilyen szépnek ezt a helyet. Nem érzett fáradtságot.